

matikus szerepet, hanem harmonikus figurációkkal teli virtuóz menetei fényes csillogással vonják be a tömbszerűen kezelt kórusrészeket. Ez a kompozíciós módszer az előző generáció legnagyobb hatású bécsi egyházzenesésének, Haydn tanárának, ifjabb Georg Reutternek „száguldó hegedűt” idézi. Nemcsak a hegedűszólamok, hanem a mélyvonósok fűrgesége is jelzi, hogy a zeneszerző bizton számíthatott muzsikusi rátermettségére. A hangszerek egyedül a Benedictus énekszóljának megnyerő bevezetésében kapnak önálló feladatot.”

A hangversenyen elhangzott kompozíciók – a Werner-triószonáták kivételével – modern kiadásban még nem jelentek meg. A művek előadása nagy valószínűséggel XX. századi bemutató volt.

A – római Isteniszteleti Kongregáció 1987. november 5-i levelének megfelelően – ingyenes koncertet a Fővárosi Önkormányzat kulturális bizottsága támogatta.

(Farkas Zoltánnak a hangverseny mellékleteként írott ismertetése nyomán)

Egyházzenei események a Tiszántúlon

A Tiszántúl nevezetes orgonái

A Magyar Egyházzenei Társaság orgonás tagozata szakmai kirándulást hirdetett 1994. május 7–8-ra Debrecenbe és környékére. Erre a vidékre sajnos Szigeti Kilián már nem jutott el, és e táj orgonáiról, az elmúlt századok során itt működött orgonaépítő mesterek tevékenységéről – szakirodalom híján – ismereteink szegényesek.

A három budapesti és két szegedi résztvevőhöz hárman társultak Debrecenben, s két nap alatt 15 hangszeret láttak és próbáltak ki – a közel kétévszázados stecher-mechanikás, rövid mélyoktávval épített hátuljátszós pozitívától az egészen új, az elmúlt év végén a debreceni Szent Anna-székesegyházban felépített nagyorgonáig.

Az 1985–1988 között elkészült országos orgonafelmérésből kivonat formájában kézhez kapott rövid leírások segítettek a tájékozódást a sokféle szerkezetű és állapotú, gyakran több-

szörösen átépített és többségükben mostoha sorsú instrumentumok között. Az elhanyagolt, rozoga szerkezeteket próbálgatva, és a poros, hamis sípokat hallgatva azonban sejtethető, hogy nemcsak hangszer-történeti relikviákkal van dolgunk, hiszen az orgonák többsége felújítva, értő kezek alatt ma is a liturgia művészi rangú szolgálója lehetne.

Eme pótolhatatlan értékeink – gyakorta egyszerűen tudatlanságból eredő – további pusztulásának megállítása közös felelősségünk.

A látogatást *Sirák Péter*nek a Szent Anna-székesegyházban, május 7-én adott orgonahangversenye tette teljessé. A debreceni vendéglátás és a város néhány orgonájának megismertetése *Hollai Keresztély* és *Sepsy Károly* orgonaművészeknek volt köszönhető.

Sanda István Dániel (Szeged)

250 éve halt meg Maróthi György

A Debreceni Református Kollégium, a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola és Maróthi György kollégiuma és a Kántus Maróthi György (1715–1744) halálának 250. évfordulója emlékére 1994. október 15-16-án ünnepségsorozatot rendezett.

Október 15-én délelőtt megkoszorúzták Maróthi domborművét a Kollégiumban, majd a díszteremben *Kocsis Attila* főigazgató megnyitója után előadások hangzottak el Maróthi életművéről: Maróthi pedagógiai reformja és a debreceni kortársak (*G. Szabó Botond*), Maróthi tankönyvei (*Nanszákné Cserfalvi Ilona*), Maróthi György, Orbán Sándor és a csávási hagyományos harmónia (*Szabó Csaba* – a Kántus közreműködésével). Délután *Kocsis Elemér* püspök megnyitotta a „Maróthi és Debrecen” című kamarakiállítást a Kollégium és Könyvtár előcsarnokában. Este a református Nagy-

templomban a mai és a régi kántustagokból alakult énekkar hangversenyezett.

Október 16-án, vasárnap a nagytemplomi istentiszteleten *Sepsy Károly* hirdetett ígét. Ugyanott este a *Maróthiról elnevezett kórusok és a Kollégiumhoz tartozó iskolák énekkarai* (a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola Leánykara, a Gyakorló Általános Iskola kórusa, a hajdúböszörményi Maróthi György általános iskolai kórus, a bodrogolasi Maróthi György református általános iskola kórusa, a Teológiai Akadémia kórusa, a Maróthi Kórus és a Kántus) koncerteztek.

November 7-én Maróthi-termet avattak a Tanítóképző Főiskolán (rendezői: *Varga Gábor* docens és *Szél Barna* tanársegéd).

(Az ünnepségsorozat meghívója alapján. Esetleges programváltozásokról nem értesültünk.)

Szőnyi Benjámín halálának 200. évfordulója

Szőnyi Benjámín (1717–1794), Maróthi kvártettjének hajdani tagja, külföldi tanulmányai után szülővárosának lelképásztora volt. *Szentek hegedűje* címmel a XVIII. század egyik leg-sikeresebb kegyességi énekeskönyvét adta ki 1762-ben Kolozsvárt, s e könyvnek a szerző életében tíz, folyton bővülő kiadása látott napvilágot, később még legalább hat – az utolsó 1904-ben. Énekeit 80 genfi szoltár és 40 régi magyar dícséret és korál dallamára írta.

Halálának 200. évfordulója alkalmából 1994. október 22-én Hódmezővásárhely megyei jogú város önkormányzata, a hódmezővásárhelyi református és római katolikus egyházak, a Bethlen Gábor református gimnázium és a debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára tudományos konferenciát rendeztek Hódmezővásárhelyt a városháza közgyűlési termében „Szőnyi Benjámín és kora” címmel.

A konferenciát *Rapcsák András* polgármester köszöntő szavai után *Papp Csaba*, a Tiszántúli Református Egyházkerület főjegyzője nyitotta meg. Délelőtt a következő előadások hangzottak el: *Dányi József* református lelkész (Hódmezővásárhely): Szőnyi Benjámín, a lelképásztor; *Vörös Imre* egyetemi tanár (ELTE, Budapest): Szőnyi Benjámín természeti világ-

képe; *Fekete Csaba* tudományos főmunkatárs, osztályvezető (a Református Kollégium Nagykönyvtára, Debrecen): Szőnyi Benjámín és a magyar református himnológia; *Kecskés András* egyetemi docens (Károlyi Gáspár Református Egyetem, Budapest): Szőnyi Benjámín énekeskönyveinek ritmikája.

A konferencia résztvevői ezután megkoszorúzták Szőnyi Benjámín emléktábláját az Ótemplomnál.

A délutáni ülészakon *Molnár Ambrus* egyháztörténész, nyugalmazott esperes előadása hangzott el „Szőnyi Benjámín és a Törő-féle parasztfelkelés”, végül *Imre Mihály* egyetemi docens (KLTE, Debrecen) előadása „Szőnyi Benjámín elfeledett két öregkori műve” címmel.

A konferencia idején a közgyűlési terem előterében a debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára, a hódmezővásárhelyi Városi Levéltár, a Tornyai János Múzeum, az Ótemplom és a Bethlen Gábor református gimnázium anyagából, Simon Ferenc, a gimnázium könyvtárosa által összeállított kiállítással is megemlékeztek Hódmezővásárhely hajdani lelképásztoráról.

Fekete Csaba (Debrecen) beszámolója és a konferencia meghívója alapján

Hírek Erdélyből

Kántortovábbképzés Székelyudvarhelyt

A katolikus kántorok évente nyár végén megrendezett erdélyi továbbképzését idén augusztus 30. – szeptember 1. között Székelyudvarhelyen tartották. A lelkigyakorlatos tanfolyamon 47 erdélyi, két váradai és egy szatmári egyházmegyes kántor vett részt. A *Darvas Kozma József* nyárádtkői plébános által vezetett lelkigyakorlaton *Angi István* (Kolozsvár) a gregorián ének esztétikájáról, *Kriza Ágnes* (Kolozsvár) a hangképzés módszertanáról, *Lakatos Imre* (Székelyudvarhely) a kórusszervezésről, *Illyés István* (Székelyudvarhely) a gregorián

szemiológiáról tartott előadást, *Guttman Mihály* (Kolozsvár) a karvezetés- és karénekgyakorlatokat vezette, *Geréd Vilmos* (Kolozsvár) pedig a „Dicséjétek az Urat” című új erdélyi katolikus énekeskönyvet ismertette. A tanulmányi napokat esténként mise zárta, előadótérmet és szálláshelyet a *Tamási Áron Gimnázium* biztosított.

(Illyés Istvánnak és Geréd Vilmosnak a Vasárnap című lap 1994. szeptember 18-i számában megjelent tudósítása alapján)

Őszi egyházzenei továbbképzés Gyergyóban

1994. október 18–20. között a Zeneakadémia egyházzenei tanszékének két tanára, *Enyedi Pál* és *Mezei János*, a Gyergyói-medence kántorainak kérésére Szárhegyen egyházzenei továbbképzést tartott. A háromnapos intenzív tanfolyam célja az elméleti és gyakorlati ismeretek bővítése volt. Az előadásokon nemcsak kántorok vettek részt, azokat rendszeresen látogatták a környék római katolikus lelkészei

és a gyergyói főesperes is. A tárgyalt témák között szerepeltek: a II. Vatikáni Zsinat liturgikus konstitúciójának zenei vonatkozásai és az ebből fakadó feladatok; az új erdélyi énekeskönyv (amely az Éneklő Egyház népének-tár erdélyi viszonyokra való alkalmazása) áttekintése; a gregorián ének és a művészi polifónia liturgikus szerepe; a népének történeti és stílárius értékelése; az egyházzenei repertoár